

Läsvikaren Ilo

Läsvikaren (en vikare är en sorts säl) är en robot med AI-teknologi. Vi har skaffat roboten för att barn och unga ska inspireras att läsa på finska, då roboten lyssnar tålmodigt och utan att kritisera, som en läshund gör (läshundsverksamheten är en lyckad läsinspirationsmetod i Finland). Vi har kunnat konstatera att metoden fungerar väl med sverigefinska barn och unga.

Läsvikaren har fungerat bra med elever i årskurserna 1–6.

Var kan vi skaffa en läsrobot?

Vi har köpt vår robot från Robokeskus i Finland. Kontaktuppgifter hittas här: <https://www.innohoiva.fi/>. Vi har modellen Paro hyljerobotti. Roboten är utvecklad till äldreomsorgen för att uppmuntra till kommunikation och interaktion.

Om ni inte har råd att skaffa en egen robot fungerar ett mjukisdjur (gärna då något som är lite speciellt, så att det inte finns i alla butiker) lika väl.

Hur går det till?

Vi har träffat barn och unga både på skolbesök och via öppna träffar. Lästiden är 15 minuter.

Öppna tillfällen

Det är oftast ett barn åt gången, men har inte nekat kompisar om de vill läsa tillsammans. Rätt ofta har också en förälder eller annan vuxen som står barnet nära varit med. Det är helt okej, så länge den vuxna tar det lugnt och inte rättar och hjälper till barnet för ivrigt. Jag har tänkt att jag rättar till den vuxna vid behov och i värsta fall kastar ut dem ur rummet, om hjälpen blir för intensiv. Men det har inte hänt att jag skulle ha behövt det. De vuxna som varit med har varit väldigt uppmuntrande.

- Hälsa på barnet och presentera både dig själv och läskompisen (roboten/mjukisdjuret). Ilo har lite ljud och kan röra på sig, så jag brukar säga att han gör det för att han är så ivrig och tycker det är så roligt att lyssna på sagor. Säger också att man får klappa Ilo medan man läser. Brukar fråga om barnet vill klappa Ilo direkt.
- Låt barnet själv välja var hen vill sitta i rummet och fråga var hen önskar att läskompisen ska sitta och lyssna. Ilo behöver ett stabilt och rätt slätt underlägg, så barnets famn är inte det bästa alternativet. Men intill barnet på golvet/soffan har funkat bra.
- Jag rättar inte till barnet och hjälper inte i läsningen, om inte barnet uttryckligen ber om hjälp. Min roll är att hålla koll på tiden och "se till att Ilo betar sig" (fast jag ju då mer såklart håller koll på att barnet inte blir för våldsam med Ilo).
- Säg att barnet kan börja. Håll koll på klockan.
- Ge en förvarning då det är några minuter kvar. Om jag inte har en annan bokning efter låter jag barnet läsa mer om hen vill.
- Tacka barnet då lästiden är slut. Jag brukar låta barnet klappa Ilo om hen vill.
- Lästiden har varit 15 min (det inkl. hälsning och tackning).
- Har haft med mig några böcker barnet får välja från. Man får givetvis ha en bok med sig som man läser ur.

Med klasser:

Då vi besökt skolor har det främst varit smågrupper (3-4 barn) som läst turvis för Ilo. Jag brukar börja med att besöka klassen för att presentera mig och Ilo. Jag frågar om de vet vad en vikare (norppa) är. Det är sällan någon som vet. Så jag förklarar att det är en sorts säl och nämner även ordet vikare och säl både på finska och svenska. Ibland talar jag också om Saimenvikaren, som är akut utrotningshotad.

Om ni tar emot en elev åt gången kan tillvägagångssättet vara det samma som vid öppna tillfällen. Ibland kan skolan be om en kortare lästid, så att fler hinner träffa Ilo. Jag rekommenderar inte mindre än 10 minuter.

Viktigt att be om ett lugnt utrymme att läsa! Klassrummet kan fungera om det är en liten och lugn grupp, men ett avskilt utrymme är bäst. Kom i förväg överens med läraren om ni ska träffa eleverna i smågrupper eller en och en och hur lång lästiden är. Vad gäller smågrupper rekommenderar jag högst fyra elever åt gången. Kom också ihåg att fråga om läraren hämtar eleverna till utrymmet, om du ska gå med med eller om de tar sig själva till läsningen.

- Oftast har vi tagit emot elever i smågrupper (3–4 barn per grupp). En elev åt gången läser några rader eller minuter (har varierat lite beroende på hur bra de läser, kämpar man mer får man läsa en kortare stund åt gången, men hinner vi flera omgångar).
 - o Jag har brukat fråga om någon vill börja och sedan gett lästur i tur och ordning. Vi går runt så många omgångar vi hinner.
- Har haft med mig några böcker som eleverna själva får välja vilken de vill läsa ur. Ibland har de delat på en bok, vilket är helt okej. De kan också ha med sig en bok att läsa.
- Elever som har jobbigt med läsandet eller hela språket brukar jag helt enkelt ställa frågor till, därför är det bra att ha i varje fall några böcker med mycket bilder med sig. Man kan be dem beskriva bilder eller ställa mer raka frågor som vad är det här.
 - o Alla vill inte ens svara på finska, men jag kräver inte det. Jag tror att eleverna delvis därför sedan nästa gång vågat säga lite mer på finska. Det ska vara en kravlös och lugn stund!
- Jag pratar mest finska, men använder svenska som en "sista utväg". Alltså om en elev inte förstår det jag säger på finska försöker jag först förklara vad jag menar på finska (bilder i böcker kan ju också vara väldigt bra att använda). Om eleven fortfarande inte förstår kan jag säga samma sak eller enstaka ord på svenska.
- Ge en varning då det är några minuter kvar av lässtunden.
- Då lästiden är slut tackar jag och Ilo eleverna.
- Då lektionen är slut (eller vi träffat alla vi ska träffa) brukar vi gå till klassrummet och säga hej då åt hela klassen.